Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 26-го СЕРПНЯ 1919. Ч. 101. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, AUGUST 26, 1919. No. 101.

ПЕТЛЮРА ЗДОБУВ КИЇВ.

Ціла правобережна Україна в руках українських військ.

ПОЛЯКИ ПЕРЕДАЛИ УКРАЇНЦЯМ РІВНЕ, ДУБНО І ЖІТОМІР.

Проєкт „автономії" або нового польського ярма для галицької України.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

ВІЙСКА ПЕТЛЮРИ ЗДОБУЛИ КИЇВ.

Майже ціла правобережна Україна під контролею Петлюри.

ЛОНДОН, 24. серпня. — Телеґрама з Копенгаґен доносить, що там одержано вістку з Березини, в мінській ґубернії, що літак, який прибув туди з Каменця Подільського, приніс вістку про здобуте Києва військами ґен. Петлюри і заняте цілого Поділя, великої части Волини і Київщини.

Телеґрама додає, що українські війска зближають ся здовж цілого боєвого фронту до Дніпра.

ҐР. ТИШКЕВИЧ ОБІЙМИВ УРЯД ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНСЬКОЇ МИРОВОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ.

Румуни звернули Українцям забрані їм передше воєнні матеріяли.

(Телеґрама до Українського Народного Комітету в Злучених Державах).

ПАРИЖ, 23. серпня. — Новий президент української мирової делеґації, ґр. Тишкевич, прибув до Парижа. Сидоренко виїзджає на Україну. Жниво на Україні найлучші за послідних 50 літ. Армія Петлюри помагала при жнивах. Ся армія займає тепер Київ і Одесу. Румуни звернули Петлюрі воєнні матеріяли, забрані українським військам, які були свого часу інтерновані в Румунії. — **Др. Білик.**

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ОДЕСУ.

Большевицька армія на правобережній Україні утікає.

ЛОНДОН, 22. серпня. — Українські війска обсадили Одесу, найважнійшу пристань над Чорним морем, як се доносить нинішний звіт тутешної української місії.

Українці заняли місто по довгій завзятій битві на північ від Одеси. Большевицькі відділи моряків чорноморської фльоти, які вислано з великим поспіхом проти Українців, здезертирували.

Як се доносить дальше українська місія, савєтська армія на правім березі Дніпра утікає серед великого переполоху перед військами ґен. Семена Петлюри, головного команданта українських противбольшевицьких військ.

Анґлійське правительство заявило, що воно вправді не одержала потвердженя вістий про успіхи противбольшевиків, але вважає донесенє української місії вірудостойним.

(Перед тижнем була вістка, що большевиків прогнали з Одеси мешканці міста).

ПОЛЬСЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ НА ВОЛИНИ МІСТО РІВНЕ.

Наступ польських військ проти большевиків на Волини і Білоруси триває дальше.

КОПЕНГАҐЕН, 22. серпня. — Польські війска завдали новий тяжкий удар савєтським військам і на цілій лінії посувають ся скоро наперед, як се доносить звіт польського головного штабу у Варшаві.

По завзятій боротьбі польські війска здобули кріпость Рівне, на Волини. (Попередні вісти доносили про здобуте польськими військами Дубна і Луцька).

На схід від Минска, столиці Білоруси, польські війска дійшли до лінії Ігумень-Дортин.

ПОЛЯКИ ПЕРЕДАЛИ РІВНЕ, ДУБНО І ЖИТОМІР УКРАЇНЦЯМ.

Українські селяни підняли революцію, жадаючи независимости України.

БЕРНО, 24. серпня. — Українська місія одержала телеґраму від ґен. Петлюри, датовану дня 20. серпня, в якій сказано, що Поляки на підставі угоди передали Українцям Рівне, Дубно і Житомір.

Телеґрама додає, що селяни на цілій Україні піднесли революцію, жадаючи независимости України. Всі українські народні війска є зєдинені на демократичній і противбольшевицькій підставі.

„Стоїмо в дуже добрих зносинах з аліянтами, підчас коли наші сусіди, а зокрема Румунія, відносить ся ворожо", додає телеґрама.

(Вісти з минувшого тижня доносили, що між Україною і Румунією прийшло до порозуміня, на підставі котрого румунське правительство згодило ся на перевіз воєнних матеріялів через румунську територію).

НЕВДАЧНИЙ НАСТУП БОЛЬШЕВИКІВ НАД ДНІСТРОМ.

Большевицькі війска були приневолені уступити зі значними втратами назад за Дністер.

ЖЕНЕВА, 23. серпня. — Російські большевицькі війска, які робили зусиля переправити ся через Дністер недалеко його устя, потерпіли невдачу і були приневолені Румунами з тяжкими втратами в людях уступити назад, як се доносить румунське пресове бюро. Битва відбула ся у вівторок. Румуни полонили кількасот большевиків і здобули 7 гармат та значне число возів з воєнними матеріялами.

ПОЛЬСЬКА „АВТОНОМІЯ" ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Східна Галичина має одержати окремий сойм і окремого міністра в польськім кабінеті.

КРАКІВ, 24. липня. — Кореспондент „Курієра Варшавского" мав довшу розмову з премієром Падеревским про біжучі справи політичні, які дотичать передівсім чужих країв, влучених до польської держави.

Говорячи про справу східної Галичини, приміер Падеревскі заявив:

„Справа східної Галичини є під теперішну пору предметом нарад на мировій конференції і майже щоденних дискусій в окремій комісії для польських справ. Однак вже доси запало в тій справі незвичайно важне і додатне рішенє: **в кождім случаю східна Галичина через довший протяг років позістане під польським панованєм.**

„Східна Галичина має одержати окрему автономію. Перший начерк статута сеї автономії, предложений мировою конференцією, були ми приневолені відкинути. Сей проєкт був опертий на проєкті автономії, який предложила мирова конференція чесько-словацькому правительству для угорської Руси. Є однак ясним, що східна Галичина основно ріжнить ся від угорської Руси, а тимсамим не може підлягати такомусамому статутови. Під теперішну пору працюємо враз з комісією над уложенєм нової конституції для східної Галичини. Загальний її начерк є вже готовий.

„Східна Галичина одержить окремий ґуберніяльний сойм, а також повну свободу на поли народної просьвіти і місцевої адміністрації. В кождім польськім міністерстві буде окремий відділ для українських справ, які крім того будуть боронені в раді міністрів через окремого міністра для східної Галичини, котрий буде правдоподібно української народности.

„Великі держави домагають ся знесеня примусової військової служби у східній Галичині. Але ся справа не є ще остаточно порішена, бо стрічаєть ся з острою критикою і заходить небезпека, що з приводу такого зарядженя східна Галичина може бути зовсім залита жидівським елєментом.

„Границі східної Галичини не є ще постійно визначені і тому ще не знати, яке місто буде її столицею, то є осідком сойму і ґенерального ґубернатора".

ГОЛОВНА РАДА ХОЧЕ ВІДДАТИ ПОЛЬЩІ СХІДНУ ГАЛИЧИНУ НА ПРОТЯГ 15 ЛІТ.

Поляки роблять зусиля автономію для східної Галичини як найбільше обмежити.

(Від власного кореспондента „Народної Волі").

ПАРИЖ, 2. серпня. — Орґан польської мирової делеґації в Парижи „Поляк" подає слідуючі відомости з мирової конференції:

„Справа наших східних границь становить тепер головний предмет зусиль польської делеґації в Парижи. Виповняючи свої зобовязаня супроти коаліції, польська делеґація зложила два тижні тому Раді Чотирох начерк основ автономії Східної Малопольщі (таке урядове імя надали Поляки східній Галичині).

Проєктуєть ся в ній місцевий сойм з автономією в справах просьвіти, зелізниць, добродійности, місцевої самоуправи і т. д. Українська мова була би урядовою нарівні з польською.

Від кільканайцять днів комісія для польських справ при мировій конференції радить над статутом східної Галичини, яку Рада Чотирох хоче віддати Польщі на якийсь час, **правдоподібно на 15 літ.** Коли по оназченім часі польсько-український спір буде так розвязаний, що Українці згодять ся на співжитє з Поляками, тоді ціла Галичина стане нерозлучною частию польської держави.

В цїли оборони інтересів східної Галичини і Львова на мировій конференції прибула минувшого тижня до Парижа делеґація, до якої належать соймові посли, Олександер Скарбек, Ян Домбскі, і адв. Генрик Левенгерц, львіський радний.

Делеґацію вислухали члени комісії для польських справ на мировій конференції, а іменно: проф. Лорд (Америка), Бурдільон (Анґлія) і ґен. Лє Рон (Франція)."

ПОКУТЄ ПІД КОНТРОЛИЮ РУМУНСЬКИХ ВІЙСКОВИХ ВЛАСТИЙ.

Поляки невдоволені з поступованя румунських властий.

Краєві польські часописи з початку липня подають деякі вісти про окупацію румунськими військами Покутя, полудневосхідної части Галичини.

Румунські війска обсадили шість повітів: Снятин, Коломия, Городенка, Косів, Печеніжин і Делятин. Румунські команди, які мали виконувати лише військову контролю, вмішують ся також в справи політичні, що викликало серед Поляків велике невдоволенє. В трох повітах, а іменно в Коломиї, Снятині і Делятині, полишили Румуни польських старостів, начальників міст і сіл, які урядували там перед занятєм Галичини Українцями. В Городенці, Косові і Печеніжині полишили вони однак власти, установлені українським правительством. В кождім старостві установили вони прибічну раду, зложену з трох членів, одного Поляка, одного Українця і одного Жида.

Міська рада в Коломиї складаєть ся зі 7 Поляків, 10 Українців, 15 Жидів-сіоністів і 2 Німців. Суди і инші уряди позістали не змінені, хиба, що їх обсаджено декуди людьми, які вислугували ся Українцям.

НА ЛИТВІ.

Протест Литовців проти творення з Польщі другої Австрії.

КОВНО, 23. серпня. — „Польща стає другою Австро-Угорщиною і становить постійну небезпеку для сьвітового мира", заявив литовський міністер заграничних справ в розмові з кореспондентом І. Дон Левіном.

„Ми вповні підпираємо змаганя до утвореня етноґрафічної Польщі, — заявив литовський міністер — але, коли Поляки займають Городно і Минск, які є містами білоруським, Вильну, яка є містом литовським, Львів, який є містом українським, і хочуть заняти Витебск, який є містом латиським, і ріжні части України, не згадуючи вже про землї чеські і німецькі, то вони творять новий Балкан в Европі.

„Польська держава о 40-міліоновім населеню не може бути нїколи сильною, коли польське населенє числить в ній лише 18 міліонів, а прочі 22 міліони творять Литовці, Українці, Білорусини, Латиші, Чехи, Німці і Жиди. Така Польща буде вічним жерелом мілітаризму в Европі. Франція хоче, щоби Литва була влучена до Польщі, але ми не хочемо бути складовою частию держави, яка скорше чи пізнійше мусить розлетіти ся. Поляки зачинають своє пованє переслідуванями і насильствами. У Вильні, осередку культурного і економічного житя на Литві, Поляки увязнили наших державних мужів, закрили наші школи і добродійні інституції, замкнули бібліотеки, забрали дорогоцінности і знищили наш край, послугуючи ся метод яких уживали Німці підчас занятя Литви.

„Поляки кілька разів переходили границю визначену мировою конференцією, загарбуючи щораз більше литовських територій. Поляки, зоружені французьким оружем і маючи попертє зі сторони Франції, поволо нас поїдають. Недавно посунули ся вони знова 30 миль поза розємну границю, не маючи жадного оправданя, бо в сувальській ґубернії большевиків зовсім нема.

„Ми полишені на ласку й неласку наших ворогів і від аліянтів не одержали жадної помочи, навіть проти Німців, які держать у своїх руках половину литовських земель. Ми є приневолені оперти ся на своїх власних силах і зводити боротьбу з Німцями і Поляками".

НА УГОРЩИНІ.

Архикнязь Йосиф уступив.

ПАРИЖ, 23. серпня. — Нинішна телеґрама з Відня доносить, що арх. Йосиф уступив з угорського правительства і виїхав з Будапешту.

Утворенє нового угорського кабінету є в тоці. На його чолї має станути барон Перені, а ґр. Андраші має заняти в нїм уряд міністра загр. справ.

Причиною уступленя арх. Йосифа з диктатора Угорщини було рішуче становище держав аліянтів, які заявили ся проти признаня його правительства.

Чи соціялістична партія згодить ся вислати до нового правительства своїх представників, позістає покищо загадкою.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

КОМІСІЯ СЕНАТУ ЗА ЗМІНОЮ МИРОВОГО ДОГОВОРУ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Ухвалила поправку, на підставі котрої Шантунґ має бути звернений Хінам.

ВАШІНҐТОН, 23. серпня. — Комісія для заграничних справ в сенаті ухвалила 9 голосами проти 8 поправку до мирового договору з Німеччиною, на підставі котрої німецькі привілеї на півострові Шантунґ мають перейти назад в руки Хін, а не Японії, як се сказано в мировім договорі.

Внесене на сю поправку поставив сенатор Лодж. Коли би сенат на повнім засіданю потвердив поправку комісії, мировий договір буде мусів бути відісланий назад до мирової конференції у Версалю і мирова конференція буде мусіла наново отворити мирові переговори.

Президент Вілсон заявив, що такий крок зі сторони сенату був би для справи сьвітового мира дуже тяжким ударом.

В РОСІЇ.

БОЛЬШЕВИКИ ДОНОСЯТЬ ПРО УСПІШНУ БОРОТЬБУ ПРОТИ ҐЕН. ДЕНІКІНА.

З битві над Волгою большевики знищили два полки армії ґен. Денікіна.

ЛОНДОН, 22. серпня. — Большевицька бездротна телеґрама, яку одержано нинї вечером, доносить:

„Наші війска взяли 1.000 полонених, між тими жовнірів з астраханського полку враз з машиновими крісами в битві на північний захід від Лапшинської (над Волгою). Два неприятельські полки зовсім розбиті. Один відділ, зложений в цілости з офіцирів, цілковито знищений, 400 убитих і 160 полонених.

„Донесенє, що анґлїйська фльота затопила два наші воєнні кораблї, є зовсім неправдиве. Лише один корабель потерпів легке ушкодженє".

Большевики відзискали Камішин.

ЛОНДОН, 24. серпня.—Большевицька бездротна телеґрама доносить, що савєтські війска здобули Тамбов і відзискали Камішин, місто над Волгою в половині дороги між Царициним і Саратовом.

Доля Колчака буде порішена в протягу 30 днів.

ВАШІНҐТОН, 23. серпня. — Американський амбасадор з Японії, Морріс, якого американське правительство вислало до Омска, щоби провірив положенє на Сибіри, прислав звіт, в якім заявляє, що в протягу 30 днів треба надіяти ся крізи на Сибіри.

Амбасадор Морріс доносить, що адм. Колчак посьвятив всю свою працю воєнній кампанії проти большевиків так, що не є всилї заняти ся орґанізацією цивільного правительства і адміністрацією на Сибіри в цїли вдоволеня населеня.

Коли правительство адм. Колчака видержить через протяг найблизших 30 днів крізу, амбасадор Морріс поручає признанє його дійсним правительством цілої Росії. На случай признаня американський амбасадор домагаєть ся, щоби американське правительство було приготовлене уділити сибірському правительству позичку і вислати більшу скількість оружа і амуніції, а також оджи і поживи.

Чужинці утікають з Омска.

ТОКІО, 21. серпня. — Вісти з Омска доносять, що чужинці поробили вже приготовленя до утечі на случай, коли би наступ большевиків загрожував Омскови. Поїзди, призначені до перевезеня чужинців, стоять в поготівлю.

Американці домагають ся відкликаня американських війск зі Сибіри.

ВАШІНҐТОН, 20. серпня. — Зі Шікаґо прибула тут делеґація з просьбою підписаною 100.000 свояками 4.000 жовнірів, які сповняють військову службу на Сибіри. Делеґація зажадала повороту американських війск домів.

Ціла американська оружна сила на Сибіри числить 8.500 жовнірів.

Большевики удержавнили 2.000 фабрик.

ЛОНДОН, 22 .серпня.—Большевицька бездротна телеґрама з Москви доносить, що савєтське правительство удержавнило 2.000 фабрик то є 82% всіх фабрик в Росії.

В НІМЕЧЧИНІ.

Німці заходять ся коло зорґанізованя нової ліґи народів.

ЖЕНЕВА, 23. серпня. — Монахійський кореспондент часописи „Журналь де Женев" доносить, що Німеччина робить заходи коло зорґанізованя нової ліґи народів. Вона надієть ся, що до нової ліґи приступить Росія, Австрія і Угорщина, а відтак Японія і Італія та деякі меньші держави, які є невдоволені з мирової конференції в Парижи.

Німеччина має заплатити Франції 40 міліярдів долярів відшкодованя.

ПАРИЖ, 21. серпня. — Комісія для визначеня відшкодованя постановила, що Німеччина має заплатити Франції 40.000,-000.000 долярів відшкодованя,

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business Manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяцї	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяцї	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцеляріі Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ПЕРЕД СІЧОВИМ ЗЇЗДОМ.

Дорогі Земляки! Зближаєсь день в котрім щирі діти України зїдуть ся на раду, зберуть ся на Січовий Зїзд в Ню Йорку, щоби там зі зрозумінєм справи та молодечим духом і запалом обміркувати положенє наших найблизших, найріднійших, любих наших батьків і материй, братів та сестер, котрі поневолі попались знова в неволю лютого ворога лукавого, котрий не перебираючи в средствах, нищить наш доробок національний та культурний: нищить і мордує найкрасших синів нашого народа; катує немічних старців і маленьких діточок, той цьвіт і надію України, так щоби ані кореня не осталось де живе український нарід, а щоби замилити сьвітови очи ворог лукавий говорить, що він не йде війною на український нарід, але йде карною експедицією розганяти та усмиряти „банди опришків"! Чуєте? Ворог лукавий називає наших героїв, борців за волю і свободу свого народу — бандитами та опришками!! Що-ж ви, дорогі земляки, на се? Називає опришками та бандитами — ворог без серця — тих, котрі нічого більше не хотять лише спокою, волї і свободи, котрі не бажають чужого краю, не хотять ані пяди землї з не-українським населенєм, а лиш щоби мати змогу в мирі працювати та розвиватись і своєю цеголкою причинитись до перебудови сьвіта на красший та справедливійший лад.

Та дикий, лукавий ворог не дивить ся на право природи, котра надїлила все людство однаково своїми дарами; всім однаково дала право користуватись плодами витворів своїх. Та горе тому, хто переступить закон природи! Вона страшно пімстить ся, як вже не на однім пімстилась! Тепер коли наші братя там на рідній кровю і потом пересяклій земли, виснажують свої сили, голі і голодні, без збруї, майже голіруч боронять волї і свободи, коли лукавий ворог мордує немічного старця та невинну дітвору; коли насилує наших материй та сестер, не обізветь ся в нас совість?!! Чуєш? Чи не разить слух твій стогін мордованого старика, передсмертний зойк мордованої дітвори, переразливий, серце роздираючий крик збезчещених конаючих материй та сестер? Чи ще і тепер тобі байдуже?! Дивись, кров невинних жертв кличе до тебе о пімсту! Ні, ти земляче не байдужний. В тебе коби орлині крила, ти і нині злетів би відплатитись за наруги, за знущаня, за всі кривди, які заподіяв ворог лукавий твоїм рідним.

Та крил в тебе немає, а люди, які не розуміють та невідчувають, що то таке неволя не пустять тебе, щоби ти міг „вражою злою кровю волю окропити".

Та не попадай в розпуку! Є спосіб і рада, як нам поступати тут за океаном, щоби прийти своїм рідним з помочию як прийде слушний час і як прийде на нас черга. Щоби бути готовими, нам треба, ми повинні, ми мусимо вступати в січові ряди, без огляду чи старший віком чи молодший. Там будемо вправляти свої сили і духа; виробляти народну карність і горожанську сьвідомість, духа бодрости і завзятя.

Будемо набирати знаня, щоби стати корисними горожанами своєї вітчини; щоби не повертати до рідного краю несьвідомою масою. Ще й треба нам буде набирати досьвіду практичного, як помагати при конструкції всього громадського житя на всіх полях, при всіх галузях. Се все повинна нам дати до сего довести Січова Орґанізація і ми повинні всї помогти в сім ділї Січовій Орґанізації без огляду на партійні чи релігійні переконаня.

Вітчина і наші рідні, як ми повернемось до них, не будуть нас питати: До якої партії належали або до якої церкви ходили? Але запитають ся, що привіз зі собою, яке знанє, якого ремесла навчив ся, чим причинить ся до будованя хати? Анї о гроші не будуть питати. Лише, чи приїхав будівничим, чи завадою в розвою! Проте, дорогі земляки, нам нема що два рази думати. Як не хочемо, щоби наше лице паленїло від встиду і сорому, що тоді, як наші братя за океаном в рідних сторонах клали підвалину під будову храму своїм житєм, ми тут кисли з лінивства, приходіть, висилайте своїх послів на велику Січову Раду. Висилайте не „політиків", а щирих громадських робітників, відданих тїлом і душею свому народови! А Ви майбутні посли на Січовий Зїзд, будьте першими каменярами, котрі мають викувати фундамент під Січову Орґанізацію, котра принесе користь свому народови; виробить завзятих борців, виробить здібних фаховців в ріжних галузях промислу, а тим покажете свою здібність, що як зможете повести роботу чесну, хосенну свому народови в Січовій Орґанізації, то тимсамим здасьте іспит зрілости, що зможете повести і у Вільній Українській Народній Републиці.

Нехай не буде ніодної місцевости, котра не вислала би свого відпоручника на Січовий Зїзд. Нехай не буде анї одного товариства, котре би відказалось від участи в Зїздї, а навпаки, всі українські громади і товариства, братства чи сестрицтва, повинні підперти Січову Ороґанізацію доброю радою, устами своїх відпоручників. Січова Орґанізація не повинна мішатись до жадної „політики". На се є орґанізації инші, а метою С. О. повинно бути вправляти духа і тїло і вправляти та вироблювати в українських іміґрантах знанє до промислу, торговлї і ремесла!

Як Січова Орґанізація подолає тому всьому то зробить дуже богато!

Юліян Павчак.

НЮЙОРСЬКИЙ КОМІТЕТ ВІДЖИВАЄ.

(Надіслана статя).

Здавало ся, місцевий Український Народний Комітет в Ню Йорку, в містї, де концентрують ся майже всї політичні партії, де маси найбільше сьвідомі; де є сьвідомі робітники, професіоналїсти, інтеліґенти чи підприємцї; в містї, яке для Українців вже давно повинно було стати осередком всякого житя чи економічного, чи політичного, — майже заснув, майже счез з політичного горизонту. І дійсно, робота його не дорівнувала околичним У. Н. Комітетам.

Вороги (яких щораз меньше), тїшились, скалили зуби, мольби слали, панахиди відправляли. Аж ось мов на злість, мов наперекір всім перепонам місцевий Український Народний Комітет в Ню Йорку скликає зібранє і своїми радами, дебатами, пропозиціями робить величезний крок наперед. На зібраню, яке відбуло ся в суботу, дня 16. с. м., переконались всї, що сили в нас є і охоти до праці не бракує, тільки зусиля наші не зібрані а пороскидані. Майже всї, що забирали слово, говорили в однім дусї; думки всїх сходили ся. Зрозумівши в чім лежала причина зла, всї забрались до роботи.

Щоби мати бодай трохи понятя про перебіг сего зібраня, конечно на сім місци подати кілька важнійших справ, які порушено і порішено безпосередно виконати. Що найважнійше, поручено відповідним людям виготовити начерк статута для місцевого комітету; такий статут міг би евентуально придатись всім иншим місцевим комітетам. **Наложено на кождого члена місцевого комітету добровільний податок в висоті $1.00.** Одноголосно постановлено, щоби поширяти аґітацію між українськими місцевими товариствами. Постановлено віднести ся до Українського Народного Театру, щоби той бодай 2 рази на місяць відіграв представленє на користь місцевого комітету. Постановлено віднестись до головної управи щоби видала українські наліпки (марки), які з одної сторони могли би бути посьвідкою для кождого властителя, що він працює для вітчини, а з другої, щоби тою дорогою поширяти українську справу. І много инших предложень одноголосно принято.

Треба рівнож зазначити, що до всїх згаданих проєктів дібрано людий, які дають повну запоруку, що зі своїх задач вивяжуть ся як слід.

Між иншим дібрано уряд до місцевого комітету. Затим **д. Ю. Павчак** зістав на дальше головою, **д. П. Федун,** касієром, тільки на місце секретаря поставлено **д. М. Дячишина,** а бувший секретар **д. В. Вінтоняк** заняв місце секретаря фінансового.

З приємностю зазначую, що на зібраню явили ся люди, які доси мало що інтересувались народною справою. Своєю присутностю вони доказали, що і їм справа народна є дорогою, а тим заохотили всїх прочих до праці. Віримо, що вони і на дальше будуть готові на всякий поклик комітету.

По нарадах заряджено збірку. Загалом вплинуло до каси около $200.00, не включаючи гроший деклярованих.

Честь і слава зарядови; честь і слава всім присутним! Коли і надалї всї пійдуть такою стежкою, то можуть бути певні, що вернуть ся на вільну Україну.

Присутний.

Signor G. A. Andriulli.

THE BETRAYAL OF THE UKRAINE.

(From the "New Europe", London, July 3, 1919).

It will be remembered that some weeks ago the Conference authorized the military occupation of Eastern Galicia by Poland. A few were ingenious enough to argue that this did not signify recognition of Polish domination over the Ukrainian population. But now all doubt is removed by an official communication of the Conference to the Ukrainian delegation, in these terms: "The Polish Government is authorized to establish in Eastern Galicia a civil Government, after having fixed with the Allied and Associated Powers an agreement whose clause shall guarantee so far as possible the autonomy of this territory, and the political and religious liberty of its inhabitants. This agreement shall be based on the right of free disposition, which, in the last resort, the inhabitants of Eastern Galicia are to exercise regarding their political allegiance. The period at which such a right shall be exercised shall be fixed by the Allied and Associated Powers or by the organ to which these delegate their power."

I have reproduced this document textually, because it is hard to find a more gross example of diplomatic hypocrisy. As the right of deciding their own fate is conceded to these populations, they should be given means of freely declaring themselves under the control of the Powers, as is being done in Silesia, East Prussia, and Slesvig. Instead Galicia is assigned without further ado to the Poles.

This is the most open violation of the principle of nationality hitherto committed by the Conference. There is no doubt that Eastern Galicia is Ukrainian. Its boundaries can be enlarged or curtailed, but it remains non-Polish and even directly anti-Polish, as is shown by the desperate armed resistance to the legions of the Warsaw Government. The same Conference recognized the existence of a non-Polish population, in that it promised autonomy, though actually preventing it from deciding its own fate. Yet there is no strategic motive, as in the case of the Germans of Bohemia, nor economic motive, as in the question of the Saar.

Certainly, however, there are economic reasons, and these lie in the defence of the interests of the large Galician landowners, of Polish nationality, against the Ukrainian rural masses. But it is not this which has influenced the conference. By annexing millions of Ukrainians to Poland and Czecho-Slovakia, it seeks to effect their junction with Roumania, and thereby to create a great barrier between Germany and the Russia of to-morrow. It is the same preoccupation which sought to create a Danubian Confederation, to create anti-German states—as though it were yet possible to prescribe or even to foresee the definite tendencies of the new states, which are so many unknown quantities in the future European balance of power. In the special case of Galicia and Hungarian Ruthenia, it is a grave source of irredentism which is being created. Doctrinaires may discuss whether these people are nationally the same as the Russians; what cannot be contested is that they have the right and the desire to unite. This tendency will be stronger than ever on the day that Russia recovers her equilibrium. Towards an independent Ukraine or towards a revived Great Russia these people will be attracted, both inside and outside the Polish state, and will form a block bordering upon other oppressed nationalities. For there seems little doubt that the Conference will adopt the same procedure for White Ruthenia and Lithuania, although their peoples have already openly manifested their objection to any form of annexation by Poland.

What, then, is hoped from this monstrous construction, which is equivalent to a revived Austria in the East? Is it possible that Polish patriots allow themselves to be blinded by the mirage of a vast territorial empire? The strength of a state to-day lies not in its extent, but in its compactness, as Austria and the old Russia should make clear. The great Poland of tomorrow will not be, if the decisions of the Conference remain unchanged, a strong Poland, but a weak state, assailed from within by millions of Germans, threatened from without by all its neighbors. Will it be able to resist better than in the eighteenth century a Russo-German attack, which would not be inspired this time by mere dynastic interests, but would be a gigantic popular revolt?

ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО У. Н. К. В НЮ ЙОРКУ.

У. Н. Комітет заложив Інформаційне Бюро в Ню Йорку для інформованя американського народу про українську справу, для видавництв в анґлїйській мові, а також — і се тепер найважнійше — **для помочі українському загалови в Злучених Державах в його зорґанізованій масовій акції проти польського нападу на українські землї.**

Український загал уладжує тепер по всїх містах Злучених Держав демонстрації, віча і збори, на яких протестує проти ляцького нападу і наїзду на галицьку Україну.

Сей протестаційний рух не може уставати, але мусить щораз збільшуватись, і поти мусить гомоніти у сїй вільній американській републиці, поки не впаде ляцька неволя на галицькій Україні, а не завитає свобідна воля народу.

У. Н. Комітет хоче дати як найбільшу поміч всїм тим комітетам, що уладжують демонстрації, віча і збори і длятого віддає для їх услуг своє Інформаційне Бюро в Ню Йорку.

Інформаційне Бюро У. Н. Комітету в Ню Йорку на кождий зазив котрогонебудь місцевого У. Н. Комітету достарчить усього потрібного матеріялу для приготованя і переведеня демонстрації, віча або зборів. До нього можна звертатись за виробленєм анґлїйських промов про українську справу; статий, резолюций, протестів, меморіялів і т. д., а також за книжками і видавництвами в анґлїйській мові про українську справу.

Адресувати так:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.,
BUREAU OF INFORMATION,
30 East Seventh Street, : : : : New York City.

Український Народний Комітет.

ДО СІЧИ, ЗЕМЛЯКИ!

(Надіслана статя).

Єднаймось, бо время люте
І ворог не спить.

Січ! Хто з нас не знає значіня сего слова? По всїх просторах України, по найменьших закутинах нема людини, яка не чулаб за Січ. Знали і чули наші вороги за Січ. Вороги знали і виділи, що наша Січ не була панська, шляхотська, але народна. В січовім рядї рівною лавою стояли: мужик, богач, слуга, учитель, адвокат, лікар, старий і молодий, кождий в червоній лентї через праве плече, з найбільшою карностию слухав нераз молодого свого начальника і на кождий його приказ довгий ряд звивав ся в зворотах двійками і чвірками цїлими днями в неділї, без умученя або знеохоти.

Була карність, єдність, любов. Інтеліґент ставав в рядї з мужиком, богач з своїм слугою. і на голос сурми в протягу 10 — 20 хвиль являли ся Січовики вислухати приказу кошового. Отсе була організація!

Треба ще зазначити, що люди, належачі до Січи, се були охотники; платнї не побирали від нікого, а ще самі платили податок — вкладку, на адмінїстраційні видатки і т. и. Січ ворогам була солию в оці, і вони постановили були убити Січову ідею в самім її зародку. Нераз бували без причини арештованя, тяганини по судах, слїдства, і по кількох місяцях випускали людий задля браку „доводуф". Тим способом хотїли ц. к. австрійсько-польські власти відстрашити від Січий нарід. але се не помагало. Чим Січ більше була переслїдувана, тим на диво ворогам вона ставала сильнїйша. Словом сказати: Січова ідея глибоко приняла ся в души нашого народу. І де була Січ, там віяло відмінним духом. Пиянство щезло, жиди винеслись, а з ними всяке зло. Де була Січ, там люди не сиділи по арештах, не процесували ся за сплетнї, не тягались по судах. Там, де була Січ, все була читальня повна, був гарний хор, всї Січовики бували що недїлї в церкві, а у великі сьвята ставали в парадї. Де була Січ, там не було хрунїв і нїхто не давав свого хлопського голосу за панську ковбасу. Де була Січ, там виходив послом до державної ради чи до сойму наш Українець.

Отсе була орґанізація! Отсе була сила! Гей, гей! А тут в Америці? Господи, ізбави нас від лукавого! Ми поділені, порозривані, порозшарпувані, жремо ся, що аж сором, а за що, по що? Чи ми тим робимо добре діло? Нї, і сто разів нї! Ворог бачить. що ми роздїлені, сили нема, тай давай нас лупити. І лупить нас, брате, аж до живого. Ми тягаємо ся за чуби, а Лях, діставши ломаки (ми навіть помагаємо йому дістати сю ломаку), пражить нас, де попало, ще й рабує.

Тепер час подати собі руки і стати в січовий ряд. Саме слово „Січ" для Ляха страшне. Він памятає тую Січ від соток лїт, і на вид Січи щезає як камфора.

Тож до Січи, братя, але всї: попи, дяки, паламарі, провізорі, предсідателї, секретарі, аґенти, робітники, соціялісти — словом: всї, хто Українець і має душу. Чи молодий чи старий, гони у Січ!

Січ нехай буде в кождій кольонії, де мешкають Українцї. Січ нехай орґанізуєть ся на старокраєвий лад. Пул-тейблї і денси треба заступити муштровими вправами, а підручника до вправ достарчить Січова Орґанізація з Ню Йорку. Замісць коло бари в сальонї ричати як віл, треба зорґанізувати хор і плекати свою пісню. Замісць файтуватись по корнерах та підбивати очи один другому, запровадьте вправи кабаб̆ном. Наші Джеки повинні вже раз прийти до розуму, зорґанізуватись у Січи і стати до розправи з Ляхами за кривду, здїлану ними на нашій земли.

Ану, спробуймо, чи ми потрафимо зорґанізуватись у Січ?! Коли не потрафимо, то ми не варті свободи, ми не варті мати вітчини, ми будемо рабами з рода в рід, наймитами Нїмців, Ляхів. Москалів, а може ще й Турків.

На нас кождий глядить байдужно, як на велике тїло без души. З нами нїхто не числить ся, бо ми, хоть нарід великий, та сил нема. Ми потребуємо лїку, а сим лїком є Січ. Тож до Січи, Українцї! Нам не поможуть низкі поклони, не поможуть плачі анї цїлованє рук сильних сьвіта сего. Ворожа кров як попливе на баґнетах, як наші золотоколосі ниви встелять ся ворожим трупом, як не буде нї хлопа нї пана — о, тоді, брате, зійде сонце свободи, тоді усьміхнеть ся правдива воля. Бо воля виплакана, випрошена — се воля без вартости. Воля здобута, воля закрашена ворожою кровю, се найдорозший скарб, якого за нїщо в сьвіті не дістанеть ся. І нарід, котрий має той скарбволю, котрий боронить того скарбу-свободи, віддає своє житє за него, окупить волю своєю кровю — дістане її.

Ми, Українцї, від віків стремимо до самостійности, та задля браку єдности не можемо її добути.

Тепер час нам єднатись, бо коли будемо зеднані, то з нами будуть числитись вороги.

Тож до Січи! Все вперед всї враз!

Петро Каваців.

ДЕЩО ПРО ПОЛЇТИКУ АЛЇЯНТІВ У ВІДНОШЕНЮ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Ґазета L'Ukraine, що виходить в Льозанї в Швайцарії, подає незвичайно інтересні вісти, які дістала від одного українського дипльомата, що вернув з Парижа. Подаємо деякі з тих вістий:

Українська делеґація в Парижі дізнала ся, що французький полковник Фрайденберґ прислав до Парижа побіч звіту про те, як алїянти покинули Одесу, подрібний рапорт про хід і конець переговорів між українською директорією і французькою командою. Рапорт є зладжений дуже прихильно до Українців. Фрайденберґ говорить дуже гарно про Петлюру і каже, що конечна річ післати йому технічну поміч. Фрайденбер пропонує вислати на Україну мілїтарну місію і вважає, що переговори французьких аґентів в Одесї з російськими монархістами з добровольчої армії становили великий полїтичний промах. Фрайденберґ домагає ся признаня українського правительства та независимости України.

Американський посол Бахман прислав майже такий самий рапорт.

Сї два рапорти викликали в Парижі велике вражінє. Українська делеґація дістала безпроволочно запевненє, що на Україну буде вислана французька мілїтарна місія на слїдуючих услівях:

1. Українцї не мають уживати технічної помочи, яку дістануть, для поборюваня Колчака, Денїкіна, Поляків або Румунів.

2. Українська армія не сьміє бути ужита инакше, як проти большевиків, „ворогів людства".

Між тим Америка заявила свою готовість продати Україні важні воєнні матеріяли і дати її кредит на пять лїт. На питанє одного з делеґатів, чи сей кредит має означати безуслівне признанє України, була відповідь, що Америка не ризикує, бо гроші дістане назад або від независимої України, або від федерації російських держав, як Україна вступить до сеї федерації.

Президент Вілсон запросив був українську делеґацію, аби виложила свої погляди перед Радою Чотирох. Підчас переслуханя президент Вілсон і Ллойд Джордж виразили своє обуренє на Поляків. Спеціяльно Ллойд Джордж. Серед великого роздражненя, він звернув ся прямо до Клеменсо із слїдуючими словами: „Бачите, пане Клеменсо, які вони є, ті ваші Поляки! Вони уживають матеріялу, якого ми їм достарчуємо, не проти большевиків а проти Українців". Клеменсо був очевидно дуже збентеженний.

Після того відбували ся в справі України ріжні конференції: між Клеменсо, Ллойдом Джорджом і Ленсінґом. між Ленсінґом і Пішоном та Пішоном, Ллойдом Джорджом і Ленсінґом. На тих конференціях вияснило ся два погляди на розвязку українського питаня:

Французька розвязка є така, щоби признати малу українську державу, зложену з ґуберній по правім боці Днїпра; без Галичини. Ся Україна мала би бути звязана мілїтарними і економічними договорами з Польщею та Румунією. Евентуально Україна мала би давати Польщі мілїтарну поміч проти Нїмців та Росіян. Сей погляд піддержує більшість французької преси. Другий погляд, тоже французький, але дуже слабий, є, щоби покинути Галичину для Польщі і признати прямо і без ограничень одно центральне російське правительство.

Анґльо-саксонська точка погляду є, що неможливо признати независимість України инакше, як в ограниченій формі держави більше або менше автономної, але все таки приналежної до федерації держав бувшої Росії. Коротко кажучи, Анґльо-Саксонцї хочуть, аби всї держави, утворені на давнїйшій російській території, признали правительство Колчака за верховне і приступили до російської федерації.

Анґльо-Саксонцї обіцяють Українцям, що як приймуть їх розвязку, то вони зроблять все, що в їх силах аби Східна Галичина була прилучена до України.

Між українською делеґацією в Парижі повстав в наслїдок пропозицій мирової конференції поділ на два табори: Перший табор під проводом Сидоренка бажає независимости за всяку ціну і не хоче навіть чути про слово „федерация". Другий табор, до якого належуть Панейко, Марґолїн і Шульгин прийшов до заключеня, ро треба поступати після ради Нїковського: Говоріть про федералїзм а старайте ся о независимість.

Ся друга ґрупа зносить ся стало з російським представником в Парижі Маклаковом, який, мимоходом кажучи, є одиноким Росіянином в Парижі, з котрим можна говорити.

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦЇ ПРОТИ ЛЯЦЬКОГО НАЇЗДУ НА ГАЛИЦЬКУ УКРАЇНУ.

Протест вініпеґських вислужених жовнірів до премієра Бордена.

Зроблено се за старанєм М. Кінашевича.

Українцї, котрі служили в канадійській армії теперішної великої війни, дня 6 серпня вислали до премієра Канади Бордена слїдуючу телеґраму:

Right Honorable, Sir Robert Borden,
Premier of Canada, Ottawa.

SIR:—We ex-soldiers of the Canadian army, do hereby solemnly protest against the Polish invasion of Ukrainian territories, particularly of Eastern Galicia, and respectfully urge you to use your good offices to cause the withdrawal of the Polish troops from all Ukrainian territories.

We remain,
Yours truly
No. 256235 Kanasevich M.
No. 1492 Kirby K.
No. 250295 Longhrin J.
No. 3349166 Kuzek C.
No. 721019 Kennedy L.
No. 3346594 Lewen G.
No. 524069 Hempel J.
No. 1069013 Metrow P.
No. 4070544 Schiller F. S.
No. 4070550 Kozak M.
(All of Winnipeg).

(в переводі)

Його Ексцеленція Сер Роберт Борден премієр Канади, Отава.

ПАНЕ: — Ми, бувші жовнїри канадійської армії отсим рішучо протестуємо проти польського наїзду на українські території, особливо на Східну Галичину, та взиваємо Вас силою свого уряду постаратись щоби спричинити усуненє польських війск зі всїх українських територий.

ЗМІНА АДРЕСИ У. Н. КОМІТЕТУ.

Канцелярія Українського Народного Комітету в Ню Йорку містить ся від 12. с. м. у власнім домі при 30 Іст 7-ма улиця.

Всї листи і посилки до У. Н. Комітету треба адресувати так:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.,
30 East Seventh Street, : : : : New York City.

В тімсамім домі містить ся також **Українське Інформаційне Бюро.** Адресувати до Бюра так:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.,
BUREAU OF INFORMATION,
30 East Seventh Street, : : : : New York City.

Також в домі У. Н. Комітету містить ся **Американсько-Українське Бюро (Ексчендж),** яке перейшло на власність У. Н. Комітету. Адресувати до Ексченджу так:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
30 East Seventh Street, : : : : New York City.

ІВАН ГУС І ГУСИТИ.

Дня 6. липня с. р. сьвяткували Чехи 504-ті роковини смерти великого чеського реформатора на релігійному і церковному полі, Івана Гуса. В 1915 році припадали пятьсотлітні роковини сеї події. Але сього року сі роковини мають особливе значіне, бо вони відбувають ся під знаком істнованя незалежної чесько-словацької републики.

Імя Івана Гуса звісне на широкому сьвітї. Воно звісне теж і між нами, Українцями. А зазначити треба, що Тарас Шевченко написав поему „Іван Гус", яка, хоч не скінчена, діждалась музичного оброблення Миколою Лисенком. В нинїшній статї хочемо власне дещо сказати про сю історичну постать і про так званий гуситський рух, звязаний з сею постатию.

Часи, в яких жив Іван Гус, зовсім відмінні від наших. І річ зовсім зрозуміла, бо від часу, як жив Іван Гус, минуло пять столїть. Се вже такий час в історії людства, що його треба назвати досить великим.

Се видко і по нашій історії. Пятьсот літ, се час від Володимира Великого до упадку політичної незалежности України з кінцем XIV. столїтя. Кілько то змін настало в сьому часї! А не забуваймо, що цїла історія козаччини, така богата подіями, обіймає не богато більше як три столїтя.

Іван Гус жив у другій половинї XIV. столїтя і з початком XV. Він жив власне тоді, як у нас скінчила ся вже ліквідація давної київської держави, і Україна дісталась під пановане Литви і Польщі. Західна Европа знаходилась тоді в переходовій історичній добі, коли зачинало давне упадати, а повставало нове. Тоді повставало те, що ми сьогодня називаємо Европою, европейською новочасною культурою.

Початки сеї нової Европи треба покласти на XIII столїтє так, що Іван Гус мав за собою кількадесять років власне такого переломового часу, коли богато ломило ся старого.

Ломилась між иншим ся полїтична система, на чолї якої стояло папство, яко найвисша не тільки духовна власть, але також і сьвітска.

За часів Івана Гуса не мало папство такого великого морального значіня, як се було ще у XIII. столїтю. Европейські народи поступали в цивілїзації наперед, а разом з тим зачалась критика минувшого. Ся критика торкалась політичного поля, але ще більше церковного, бо церква була в попередних столїтях тим орґанїзмом, який далеко тїснїйше був звязаний з житєм народів, з житєм кождого поодинокого чоловіка, ніж котранебудь з тодїшних держав.

А сей орґанїзм власне, тодїшна католицька церква, показував такі темні черти, що поступова часть европейської суспільности мусіла поставитись до сього дуже критично і стати в опозиції до тодїшного церковного житя.

Сі темні черти, що їх виказувала тодїшна католицька церква, лежали як на доґматичнім полї, так і на полї орґанїзації церкви і житя духовенства.

Отже щодо самої науки, щодо доґматів, то в тодїшнім інтелїґентнім сьвітї зачалось певного рода замішане. Тодїшна европейська суспільність зачала власне критично думати і вона прийшла до переконаня, що Христова наука в тім видї, як її подає церква, має в собі богато неясностий і суперечностий. Се бачили не тільки люди сьвітські, але таксамо й духовні, і скрізь давали ся чути голоси, що треба науку католицької церкви зробити яснїйшою і виразнїйшою. Треба власне ясно й виразно віддїлити те, що може уважати ся згідним з наукою Христа, від науки, яка стояла до сього в суперечности.

З сього вийшло те, що між просьвіченими суспільними клясами, а такою найбільше просьвіченою клясою було власне духовенство, зачали виступати люди, які забирали голос у справі доґматів церковних і виступали з певними новими поглядами, які являлись більшою чи меньшою реформою самої христіянської науки.

Але побіч сього критика звертаєть ся і до справи орґанїзації церкви. Між иншим розбираєть ся питане: хто висший, собор чи папа? А щодо житя духовенства то тут критика найострійша. Власне зпоміж самих духовних виступали люди, які рішучо осуджували тодїшне житє духовенства, передівсїм висшого, яке могло відповідати житю сьвітських князів, графів чи баронів, які, користаючи ся зі свого корисного економічного положеня, провадили гуляще житє, яке зовсім не відповідало представникам церкви.

Словом, критика зачалась на цїлій лїнії, але розуміеть ся тільки не многими людьми, які відважились отверто виступити з критикою. Току остру критику провадив в Анґлії Вікліф, а під впливом сього така критика з уст таких реформаторів зачалась і в Чехії. До ґурту сих людий належав власне Іван Гус.

Іван Гус („гус" по чеськи значить тесаме, що в українськім „гусь") уродив ся в 1369 р. в Гусинцї, в Чехії, в селянській родинї. Скінчивши науку на університетї в Празї, Гус став сьвященником і визначив ся своїми проповідями у Празї.

Тут в сих проповідях і в публичних дискусіях виступив Гус із критикою сучасних відносин в церкві. Він зачепив деякі місця з церковної науки, виступав проти темних сторін церковної орґанїзації, проти гулящого житя духовенства і т. и.

Така наука не могла подобатись очевидно тим, які стояли на верху політично-суспільного ладу. Гус був у їхніх очах за еретика, чоловіка небезпечного і шкідливого. І тому обидві власти, церковна і сьвітська, виступили проти нього і його науки. Його покликано на собор до Констанци, де він мав оправдати ся. Гус прибув туди з тим, щоби боронити свою науку. Він був переконаний про правдивість її і тому не відрікав ся від своєї науки. І з тим переконанем він зіcтав ся до кінця.

При такім становищи Івана Гуса собор признав його еретиком. Се рішило дальшу судьбу Гуса. Відповідно до тодїшних законів сьвітська власть була обовязана такого чоловіка покарати. Гуса засуджено на смерть і його спалено дня 6. липня 1415 року в Констанції.

Се була звичайна смерть кождого тодїшного „еретика". Гус заплатив головою, бо для него було важнїйшим іти за правдою, за голосом свого сумлїня, нїж ратувати своє житє, зрікаючись правди.

І се власне найкрасше в постатї Івана Гуса. Він не тільки здобув собі імя наслїдком свого реформаторського духа, але ще більше може тим, що в особі Гуса бачимо сильний, чистий характер, який нічим не дає себе зломити. Тим способом Іван Гус став мучеником за свої переконаня.

Наука Гуса знайшла між Чехами приклонників підчас його дїяльности в Празї. Прага була тоді осередком культурного житя в середній Европі, тут просьвітний рух був оживлений і тому нема нічого дивного, що наука Гуса зацікавила просьвічені кляси Чехії. Зачалась оживлена дискусія, яка показувала, що Гус знайшов приклонників.

А число приклонників Гуса збільшалось дуже скоро. Вони знайшлись не тільки між тими людьми, які близше стояли до науки, але навіть в широких народних масах. Опозиційна наука Гуса мусіла подобатись масі не тільки тому, що вона виступила проти темних сторін у церковному житю, але ще й тому, що вона була взагалї опозиційною і приносила новість.

Се було для широких селянських мас дуже важним, бо вони були невдоволені не тільки з політично-церковного ладу, але також і з суспільного. Тодїшне селянство знаходило ся в некорисному положеню, бо земля знаходила ся тоді в руках висших кляс, зложених у значній части з Німців, а селяни-хлїбороби були тільки арендаторами землї. Ясна річ, що наслїдком сього селянська маса була настроена опозиційно і вона прихильно поставилась до опозиційної науки Івана Гуса.

Страшна смерть Гуса причинилась до ще більшого поширеня науки Гуса, гуситизму. А коли зачали ся в Чехії переслїдуваня приклонників Гуса, тоді вибухнув великий полумінь у видї звісних в історії гуситських воєн. Сї війни зачали ся в 1420 році. Се були одні з найстрашнїйших воен, звісних в історії. З одного боку стояли Чехи, селянство чеське і по части висші кляси чеські, по другому боці — німецьке рицарство і рицарство инших народностий, скликане папою і королем під знаком „хрестоносного походу" на чеських „еретиків".

Але боротьба з сими „еретиками" не була легка. По чеськім боці було богато завзятя, бо боротьбу з „хрестоносцями" проваджено в імени подоптаної правди, проти насильства духовної і сьвітської власти і проти суспільного ладу. Чехи показали протягом кільканайцяти років стільки енергії, що не тільки не можна було їх побороти, але вони, вигнавши хрестоносців з Чехії, зачали боротьбу поза границями своеї держави.

Лише коли між самими гуситами, які дїлились на дві партії, на умірковаиих і на радикальних гуситів (називаних таборитами від місцевости Табор, положеної коло Праги), настали непорозуміня, а врешті боротьби, вдалось успокоїти гуситів і прийти з ними до згоди в празькій умові 1433 року. В сій умові пороблено певні уступки щодо справи обряду (дозволено причащатись під двома видами: хлїбом і вином).

Гуситські війни мали велике значіне для дальшої історії чеського народу. Се були релігійні і соціяльні, а разом з тим і національні боротьби чеського народу. Національними можна їх назвати тому, що в сих боротьбах брав участь цїлий чеський нарід, який стояв власне у боротьбі з німецькими висшими клясами. Побіда Чехів означала упадок німецького елементу у Чехії, який, ґрупуючись головно по містах і між земельною аристократією, мав занадто велику політично-суспільну перевагу в чеській державі. Гуситські війни усунули власне сю перевагу і тим способом вони причинились до зміцненя чеського елементу в чеській державі.

Таке значіне гуситських воєн. А щодо самого Івана Гуса то його імя зіcталось раз на все не тільки у Чехів, але всюди, де шануєть ся людську гідність і переконаня людий, символом правди і протестом проти всякої неправди і духового поневоленя.

Даренко.

(„Шлях").

PROTEST INVASION BY POLISH ARMY.

Ukrainians and Lithuanians Will Hold Large Mass Meeting in High School.

DESIRE RECOGNITION.

Metropolitan Singer Will Render Popular Folk Songs in Both Languages.

The Ukrainians and Lithuanians of this city will hold a large mass meetin in the auditorium of the Binghamton High School Sunday afternoon at 2:30 o'clock for the purpose of protesting against the invasion of the Ukrainian and Lithuanian territory by the Polish army under the command of General Haller and to request the recognization of the Lithuanian and Ukrainian republics by the Government of the United States.

The committee in charge of the meeting has engaged the services of the well-known Ukrainian singer, Michajlo Zazuliak of the Metropolitan Opera House of New York City. Mr. Zazuliak, although not personally known to the Ukrainian and Lithuanian people of this city, has made himself popular through his records which he makes for the Victor Talking Machine Company. He will sing several popular folk songs in both languages in addition to the Ukrainian and Lithuanian national anthems. Mrs. Clarence Ware Mable of this city will be the accompanist. Former Corporation Counsel John J. Irving will preside at the meeting.

A brief historical sketch of both nations, in English, and the struggles that they have had to secure their independence, will be given by K. Szlupas of the faculty of the University of Wisconsin.

The other speakers at the meeting will be Nicholas D. Welychko, associate editor of "Liberty", a Ukrainian paper published in Jersey City, who will speak in Ukrainian; John Stanislow of this city, who will speak in Lithuanian, and Rev. George Thegze, pastor of St. Michael's Greek Catholic Church on Clinton street, who will speak in Uhro-Rusin.

Resolutions demanding the withdrawal of Polish troops from the Ukrainian and Lithuanian territories and petitions requesting the recognition of the complete independence of both republics, will be presented for adoption and sent to the President, Secretary of State and the Congress of the United States, and also to the American peace delegation in Paris.

(The Binghamton Press, Aug. 18, and The Morning Sun, Aug 19, 1919.)

ЛЯЦЬКІ ЗАҐЛОБИ ЛЮТЯТЬ СЯ.

(Допись з Шікаґо, Ілл.).

Прогібіція у Злучених Державах певно на нікім так не відбилась як на редакторах польських ґазет, а особливо на редакторі від „Звйонзковеґо", що виходить у Шікаґо. Звичайно як пан Заґлоба випє, то знайде собі „фортеле", а тепер випити „твардеґо" нема, і замісць „фортелюф" плаче крокодилячими слезами за тими часами, коли міг наповнити свій безконечний живіт алькоголем, а відтак сипати „фортелями".

Ті часи вже минулись, і пан Заґлоба від „Звйонзковеґо" стратив „фортеле", а дістав гадючу їдь на Українців. Нема числа „Дзенніка Звйонзкового", в котрім Заґлоба-редактор не визивав би шляхотським „культурним" способом Українців, як гайдамакі, большевікі, дзїч, і т. д., і т. д. „Ех, як би тут так ржечпосполїта Польска! — десь думає ясний шляхціц Заґлоба від „Звйонзковеґо". — Замісць виливати свою їдь на терпеливий папір в сторону Українців, то я взяв би шнур і вивішав би або вистріляв би всіх Українців, які є у Злучених Державах, так як то роблять шляхціце Заґлоби у нас в Галичині, длятого, що Українці не хотять ані славної польської автономії, ані панщини, ані польського пановання, ані польської культури. Але що-ж? Тут Злучені Держави, не ржечпосполїта Польска, і тут право инакше ніж у Польщі".

Особлившу їдь має пан Заґлоба на о. Струтинського і д-ра Гриневецького, бо після пана Заґлоби від „Звйонзковеґо" то о. Струтинський і др. Гриневецький мали би кланятись і шапкувати, а ще може й руки лизати панови шляхціцови за се, що браця шляхціце в Галичині у варварський спосіб граблять землю нашу, палять церкви, убивають, мордують, вішають, арештують наших братів за се, що вони хотять волї, свободи, що не хотять бути ласкавими рабами для Ляхів і не терплять їх панованя.

Та даремно лютять ся ляцькі Заґлоби. Проти ляцького панованя над нами ми станемо всі! Ми злучимо всі наші сили проти Ляхів і пімста за заподіяну ними кривду нам їх не мине. І стануть таких як Струтинський і Гриневецький тисячі з оружем до розправи і налюють у ляцькі безконечні животи горячого сала так, що відхочеть ся їм панованя на нашій земли. Бо ми Гайдамаки, ми всі однакі!

Петро Каваців.

НАДІСЛАНЕ.

Др. Альберт Шульц, котрий був урядником в банку John Nemeth State Bank, умер перед двома тижнями. Він був занятий у сім банку около пять літ. З огляду, що А. Шульц був вірним урядником сеї фірми, директори банку на своїм останнім засїданю рішили виплачувати пенсію оставшій вдові через один рік по $25.00 тижнево. На тімсамім засїданю рішено виплачувати персоналови сего банку 20% додатку відповідно до побираної платнї через слїдуючих шість місяців. 101

КАЦАПО-БОЛЬШЕВИЦЬКА НЕЗАВИСИМСЬКА КОМЕДІЯ.

Друга дія.

(Допись з Нюарку).

Перша дія независимої комедії в Нюарку скінчила ся з парадою, з низькими поклонами, з рабським униженем, з відсьпіванем многолітствія відпровадили рогатинські Івани-перевертнї православного, як вони звуть „архирея" до самих дверий готелю Роберт Тріт на пир. У дверий готелю Москаль сказав рогатинським независимцям „ґуд-бай" і пійшов їсти-поїдати, а вони смиренні независимці з радостию розійшли ся в мирі домів.

Але що в мирі? Неправда! По дорозї оповідали собі чуда-дива про православного „архирея", а оповідали так цікаво, з таким житем, з таким перенятем, що навіть уличні жидики зглядали ся і шептали з острахом: „а ґіґсти, поліш поґромщікі!"

Але, ох леле, недовго тревала радість независимців. Недовго! Виросла вмить мов жидівські ґуґлї на поташу, тай сїла і розлетїлась, розвіялась мов листє на вітрі, зівяла мов ніжна цьвітка на морозї.

Зівяла, минула ся, розпала ся, розпукла ся, розлетїла ся на вічні віки, доки сонця, доки сьвіта, доки людий, — независимська втїха і радість.

Сумно, сумно виє завиває вітер по — стріті, а попід божницю ходить походжає старий-престарий „найстарший" „колятор" тай сумно крізь сльози співає:

Чи-ж се тая божниченька
що я ю купив
а владика цареславний сьвятив і [кропив
Ой жаль, жаль серцю буде
Кувлять її люди моя не буде.

О владико православний! Чи-ж не бачиш яке горе нависло над тими прикарпатськими рабами-хахлами, яких ти вже здавалось навернув на православе? Чи-ж не чуєш, як гірко ридають і заводять рогатинські независимці, котрим то щойно недавно ти обіцяв „єдіну, неділїму Россію", тай „єдіну, велїку, православну веру", тай „єдінаво, велїкаво, православного царя-самодержца", який мав позавтру страшним громовим православним голосом слати свої православні царські укази по свойому царству і православними дротами посилати їх аж до Нюарку, до своїх преданних слуг, ново-упечених благонадьожних кацапів із Рогатина?

Не бачиш і не чуєш, о, архиреєю? Не рветь ся твоє православне серце на православні кусочки? Не підніметь ся твоя московська православна десниця, щоб піднесла на дусї, на тїлї і на кишени твоїх кацапів-независимців?

Дрімає в владичій палатї в Ню Йорку
Кацапський Владика,
А Пштик клекотить
І плаче і кличе і помочи просить
Йому „Архирея" хочеть ся збудить.
Чи спиш Архирею, чи думу думаєш
Чи на Рогатинців своїх забуваєш?
Чи таки направду рубликів не маєш
Царських, православних рублїв?

Ой нема, нема нї вітру нї хвилї
Із православной царської Расеї
І рублїв немае…

Ходить великими правосливними кроками, по православній владичій палнатї православний архирей і православними пальцями погладжує православну московську бороду.

Адурілї меня, такії настоящії хахли-мазнїци, адурілї, о православна душе православного русского царя. О, государю! Чи не бачиш, що мене пошили в дурні хахли з Галїції, хахли з рогатинської ґубернії! Ех… жулїкі, незавісїмая хахландія!

Церкву я їм осьвятив, а вони менї її не віддали, не записали. А обіцяли, все обіцяли. Обіцяли тоді, як приїздили з глубоким нижайщим поклоном і в руки цілували. Обіцяли тоді, коли я їм царя до Києва назначив. Обіцяли тоді, коли я їм хотів Сибіри виблагати. А тепер покидають, а церкву собі тримають і господарюють. Анатема, вічна анатема, най їм буде амінь!

Та вже не плач над собою московський владико православний, але над ними плач, над тими Іванами-независимцями кацапами з рогатинської ґубернії. Над ними плач і ридай, бо і вони нещасні за темнотою сьвіта Божого не бачуть.

Ось диви, зібрались на велику раду і промишляють, щоб ту божницю, яку ти власноручно і велегласно покропив, щоб її продати.

Зібрались зо страхом і трепетом, а очі сльозами зайшли і зачервенїлись від риданія. Сидять покірно тихо, так тихо, що чути, як підстаршому колятoрови вторічне пиво від віски в череві відбиваєсь, що видно, як найстаршому чуприна сивіє від журби, а наймолодшому ніс рожею цвите від сльоз пречистих, що із стакана і днем і нічкою в його гортанку ллеть ся.

Прийшов твій власний батюшка і в куточку смиренно стоїть і над тим горем руки ломить, тай голову схилив до долу ізза журби незмірної.

Владико! Коб тільки той батюшка був в хатї сидів і на раду не являв ся, все булоб благополучно.

А то диви, найстарший колятор як тільки вздрів його, так сейчас перестрашив ся, підвів ся міцно на дебелї ноги і крикнув: „Помолїм ся братя-товариші. Помолїм ся, бо батюшка прийшов церкві нашу на себе записувати". І сам почав молитву і початок ради благословив, а батюшки й до стола не пустив.

Казав батюшцї в кутику стояти і сьміло независимо почав босувати. „Гроший треба, каже, товариші і братя, щоб для мене церкву купувати. Складайте доляри, а як церкву виплатимо то мене батюшкою виберете, а я хоч не вмію читати-писати, то для вас я зможу побатюшкувати. Давайте по сотці, давайте по тисячці, то й я сам пятку на стіл положу!"

Піднесли ся в гору независимі голови і загули велегласно: „Слава! Наш председа най жиє! А гроші то й ми не пожалуємо".

Підніс ся поважно независимий підстарший, тай сьміло ґукнув: Я тисячку на стіл сипну. Але лиш се сказав і вже до кишенї за грішми рукою сягнув, як його друга половина, сопруга всечесна, всечесною рукою запечатала всечесну губу так всесильно, що аж ґук навкруг пійшов. Пропала одна тисячка, застогнав председа.

Підніс ся з раду другий товариш, присяжний громади і возопи гласом веліїм: „Я даю дві тисячі. Не маю, а даю. Я бо все знаю, все що було і що не було, що буде і чого ж не буде і позичу дві тисячі, а дам".

Зареготались независимцї, а председі аж піна на вуси виступила і з грудий видобув ся слабий стон: Пропало дві тисячі і не вернеть ся!

Знов посоловіли рогатинські кацапські капуни, аж на щасте надув ся і натягнув один брат з Рогатина і крикнув грімким гласом: „Я пять тисяч дам, слово чести, що дам".

Знов засьвітились радостию очи зібраних, а председа аж облизав ся і поцїлував бесїдника в саму кляпу. Але з кутик аі зсамого заду поніс ся голос: „Та він пять центів н еварта, а його тисячі поплили з горівкою в черево".

Сїв безсильно председа і смертельний піт виступив на його лице.

Тоді на фронт виступив славний преславний козарлюга большевик і почав глаголати: „Братя товариші, любі независимці, кум-пани і кулеґи! Кумове і старостове! Знайте ви всі що я большевик але кажу вам що божниці вам треба комуністичної большевицької, независимої, пролїтарської, най живе революція, червона большевицька фана! Умістимо в горі образ православного большевика Ленїна, а на правім боцї брата Троцкого, а на лївім мій образ великий і на червоно помалюваний. В божници будемо в суботу відправляти маюхес, внеділю зробимо віче, а в тиждень, в дни будні будемо ховати автомобілї і продавати газолїну. Я сам даю пятьсот долярів і девятьдесять два центи, щоб наша слава не вмирала. — Хотів дальше говорити, але председа як почув солодке слово доляри, сейчас спитав солодко: „А кілько даєте товаришу коханий?" Загорів гнївом превеликим большевик і крикнув: шарап! Я нич не дам, я тільки хочу ваш бізнес підперти!

Пропало пів тисячки — заплакав председа. Вибила дванайцята година, в місті запіяв когут, по галї поніс ся шум і братія розійшла ся домів.

А що дальше буде, побачимо.

Один з бувших независимців.

ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

ЛІТЕРАТУРА.

Література — є се писаний або друкований твір людського розуму, головно такий твір, що відзначаєть ся піднесенем, енерґією, вірною гадкою, відповідним і чистим стилем та артистичною будовою. Належить вона до кругів висших штук, а занимає в собі гадку, яка дає силу, натхнене і піднесене, скорше ніж знанє.

Ділити літературу треба на три окремі части. Першою з них є бесідництво, яке полягає на тім, щоби якусь річ передати успішно розумови других людий; другою є розмова, яка полягає на освнім обговореню самої теми; а третою є поезія, де представлена річ є вбрана в красні форми, і полягає на самій таки формі.

„Під літературою —каже Дін Стенлей — я розумію ті великі твори, які стоять висше від професіональних і звичайних, а котрі занимають в собі думку цілого народу, а то й цілого віку".

Література є зеркалом цілого житя народу. Вона є сьвідком при розвязці великого питаня, в якій степені даний нарід є розвинений. Після літератури таксуєть ся висшість народу над народом і після неї осуджуємо, о скільки висше стоять нинішні поколїня від своїх предків; о скільки висше або низше стоїть теперішність від минувшини. (В.)

Марко Скритий.

ОСВОБОДИЛИСЬ...

Люди приходять і відходять, а житє пливе дальше своїм руслом, наче бистра ріка по гірських заломах, забираючи з собою всьо, що не всилї ставити їй опору, та несе його до спокійного моря і там ховає на дно вічности...

Так і житє ломить людий безсильних, хорих, немічних. і кидає їх у вічність безконечну.

Тож бережись упадку і ратуй себе від смерти усіми способами, хочби й незаконними. Тебе не сьміє вязати закон. Твоє право є кріпше ніж сила закона.

Ти мусиш любити житє. А житє мусить бути вільним; инакше воно не є житєм. Пробути двайцять літ в тюрмі і там померти — се значить, що смерть наступила вже двайцять літ тому. Бо ти, мій друже, не зазнав волї, отже і не жив.

Ворогом житя є всьо, що стає на перешкоді йому. А житє є так сильним, що свого ворого мусить усунути й обезсилити.

На днях преса подала такі два факти, яким — з огляду на волю житя — годить ся приглянутись близше і розібрати:

(1) Двоє людий любились, побрались, а відтак обставини посприяли в той спосіб, що вони обоє, або одно з них, почали ненавидіти себе. І щоби не мучитись взаїмно, щоб укоротити свої терпіня — муж відобрав житє жінцї і собі, бо дальше жити їм обоїм було вже, видно, годі...

(2) Любились ще з дитячих літ, звінчали ся обоє, присягли собі любов взаїмну, але пізнійше переконали ся, що взаїмної любови у їх серцях нема. Любов у них є, лиш не взаїмна. Її вони зокрема плекають для кого иншого. І розваживши всьо добре, вони постановили розійтись...

Були в неволї і висвободились з неї.

Але як відмінними способами висвободжались. Як відмінний є спосіб перший від другого. У першім розгорячене — у другім холоднокровність; там шал, а тут розвага; перших розпращав стріл — других здоровий розум; вкінци — там смерть, а тут житє! Ось дві відмінні розвязки одного питаня.

Ті перші житя не зазнали і більше не зазнають. а другим, що розійшлись, житє і щастє ще свитає...

— Пощо мучити себе, коли ні я, ні ти не маємо симпатії взаїмної для себе — так говорили ті, що розійшлись. — Коли у нас нема тих узлів, що вяжуть відносини родинні, коли в нас брак взаїмної любови, — то вже ніколи не буде нам житя ні щастя в одній хатинї. Найкрасше буде розійтись на ліво і на право та більше не сходитись разом.

І вони пійшли окремо на нові шляхи з відновленою й вільною любовою в серці шукати дійсного житя...

Вони знайдуть його!

Марко Скритий.

ЖДИ, ЛЮБКО!

Очами бистрими я бачу
Біленьке личко Твоє,
Траву і дерева зелені,
А там лиш ми обоє...

Обоє... Чуєш? — Ми обоє
На лавочці усіли;
Про рай і щастє і кохане
Ми думали і мріли...

О рай і щастє і кохане
Молилось людий двоє...
— Жди, Любко, рай, щастє ще прийде,
Звінчаємось обоє...

Евген Жуковський.

ПОРАДИВ.

Зустрівсь Марко з Макаром
Тай почали з мести
На всю шляхту ходачкову
Небилиці плести.

Макар зубами скреготе,
Кулак затискає,
А Марко на ціле горло
Кроть-сот маму лає...

Ішов побіч мужиків
Большевик завзятий
Та спинив ся з цікавости
Діло розібрати.

— О, вибачайте, господа! —
Панок починає,
— Так ганьбити наших братів,
То не випадає...

Як почув Макар з Марком
Большевика раду,
Стягнули з панка штани
Та сипнули ззаду...

Як вирвав ся панок з рук,
Довго оглядав ся,
А Марко із Макаром
Весело сьміяв ся.

Марко Скритий.

СТРАДАЄ ТВОЄ СЕРЦЕ...

(Присьвячую для Юпр.)

Твоє ніжне й молоде серце, повне колись горячої любови, страдає-плаче гірко нинї. Найліпший друг многонадійний вже відійшов від Тебе; пійшов у инший сьвіт, там, де йому зборонено і думать про рай і щастє на землї...

І з болем Ти згадуєш нині про всьо минуле... Повяли уже цьвіти, хоч добре й не розцвились були. Минуло всьо, — остались спомини важкі, остались думи чорні, слуха осталась атмосфера, в котрій гнете щось душу...

Розпука!

А під обухом розпуки скиґлить душа, болить, страдає Твоє серце...

Розпука!...

Лише не дуже Ти страхай ся розпуки тої. Вона хвилева, і промине, як метеор небесний. Ти зажиєш знова житєм щасливим... Тобі будуть знова всї зорі усьміхатись, всї дерева клонитись. Твоя засмучена і бліда скрань знова зарожевіє і цьвіткою знова Ти пишати ся будеш...

Далеко гірша є розпука в мене. Вона гнете мене вже не від нинї. Печаль — се чарка, яку я пю що днини, а сей глибокий жаль, що тут я виливаю, се одинокий лік, яким згоїти хочу зболілі рани мого серця...

Так, так!... Зранене в мене серце і болить сто разів гірше ніж у Тебе. Твій біль ще промине, а мій... — тепер не можу ще сказати! Серце Твоє лише страдає, а в мене воно болить.

Пращай! Кріпи ся! А деколи, як в Тебе добра воля, то знехотя й мене згадай...

FIRST PUBLIC STATEMENT BY MR. JULIAN BATCHINSKY, HEAD OF THE UKRAINIAN MISSION TO THE UNITED STATES.

Ukraine, the second largest country in Europe in territory, the richest in natural resources and the fifth largest in population, was proclaimed a sovereign People's Republic on November 20, 1917.

Since that time she has endured severe trials. She was overrun not only by the Bolsheviki, but also by the German armies, who overthrow the Ukrainian government and parliament, or Rada, and imposed the government of Hetman Skoropadsky.

Of Skoropadsky's government, bolstered up by German bayonets, the Ukrainian people never could approve. The callapse of the German military forces in France gave the Ukrainian people the opportunity they had been waiting for. Their central political organization, the Ukrainian National Union, selected a Directorate to assume the functions of government. This Directorate issued a call to arms against the Hetmanship. Hundreds of thousands rallied at the call. Skoropadsky and his government were overthrown. Kiev, the capital, was recovered and in a short time the Directorate controlled the entire country.

At the same time the Ukrainians from the former Austrian provinces of East Galicia and Northwest Bukovina, who number more than 4,000,000, proclaimed a West Ukraine Republic and declared for union with Great Ukraine.

Help could have been obtained from the Ukrainians of Galicia, but the Galicians were held fast in the struggle with the Polish and Roumanian invaders. For seven months the fight in Galicia continued; at the end of that time the Poles, supported by Haller's army, took all of East Galicia. Haller's army had been granted permission by the Entente only to fight the Russian Bolsheviki. Its fight against the Ukrainians was in defiance of the Entente decrees. The Roumanians occupied the whole of the Ukrainian part of Bukovina.

The war still continues. The Ukrainians are fighting on three fronts; in the west against the Polish and Roumanian invaders; in the east against the Russian Bolshevist invaders.

The Directorate, or governing body of Ukraine, whose head is Simon Petlura, has sent diplomatic representatives to all of the great powers, including Great Britain, France and Italy. It is my privilege to head the mission to the United States. I am here to enlist the sympathy of the American people in the cause of Ukraine's struggle for independence and to seek the American Government's recognition of our republic.

We are confident we will achieve this object, because all we ask is justice and the right to self-determination. Ukraine seeks no territory which is not peopled by an indisputably Ukrainian majority. She desires only that republican government she has set up by popular vote be recocnized by the democracies of the world And we have no doubt that the United States will be the first to recognize the justice of our claims.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ҐРУП ТОВАРИСЬКИХ ДО КАЛЄНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1920 РІК.

Калєндар У. Н. Союза, який розходить ся у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бізнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошене до калєндаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20.000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує 25.00 дол. Місце на окладинках та спеціяльні сторони дорозше, після умови. Пів сторони коштує 14 дол.; чверті сторони $7.00. Найменьше оголошене може обіймати осьму часть сторони і коштує 4.00 дол. Хто хотів би в своїм оголошеню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку клїшу; коли ні, то поносить кошт виготовленя такої клїші з фотоґрафії, то значить, що його оголошене буде о стільки дорозше коштувати, скільки винесе кошт виготовленя з фотоґрафії друкарської клїші.

Текст оголошень мусить находити ся в редакції по день 15 вересня б. р. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безуслівно не будуть друкувати ся.

З гори зазначуєть ся, що всякі оголошеня від фірм „лїкарських", що то лічать листовно на сотки миль, відтак оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всї такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони є обчислені на ошуканство легковірних, не можуть бути поміщені в калєндарі У. Н. Союза.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в калєндари на 1920 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. вересня б. р. Рівночасно просить ся прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи", на суму $6.00. Сї гроші ужиєть ся на покрите коштів виготовленя з фотоґрафії друкарської клїші. Місце в калєндари безплатно.

Всї фотоґрафії мусять бути добре опаковані!

Всї письма належить адресувати:

"SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

В двох повітах Ню Джерзи заборонено похорони в неділї.

В повітах Юніон і Есекс, в стейтї Ню Джерзи, заборонено в неділї хоронити трупи померших. Се зроблено з трох причин: перша — щоби робітники-гробарі могли мати один день вільний в тижни; друга — щоби сьвященикам не перешкоджувано у відправлюваню недільних богослужень; і трета — щоби в той день, коли всї люди веселять ся і відпочивають, не викликати на них прикрого вражіня похоронами. Одинокий виїмок творять лише случаї, коли чоловік помре на таку недугу, яка є у великій степені заразливою і труп не може стояти довше, як 24 години. — В згаданих двох повітах лежать отсї більші міста: Нюарк, Орендж, Елїзабет і Ровей.

І між редакторами є страйколоми.

Около 15 редакторів і репортерів часописи „Омаґа Бі", яка виходить в Омаґа, Небраска, повернули назад до праці, бо пять з їх товаришів перекинулись у страйколомів. Редактори домагали ся підвишки платнї о 35%, але через се, що знайшли ся між ними зрадники, підвишки не дістали.

К. Кирчів спродав свою торговлю.

Предсїдатель У. Н. Союза, Константин Кирчів, спродав вже свій склеп корінних товарів і масарню, які провадив у Джерзи Сіти під ч. 68 Ґрін Стріт через повних 25 літ. Новими властителями добре виробленої торговлї є два Українцї, братя Юрий і Онуфрий Козачуки.

Опінія про Карнеґія.

Репортер одної нюйорської ґазети завдав собі трохи труду і цїлий день говорив з ріжними людьми про покійного Андрія Карнеґі, великого американського богача-мілїонера, котрий оставив по собі понад 500,000.000 долярів маєтку. Ріжні люди ріжно висказували ся про Карнеґія. Інтересовані люди були всі робітниками.

Одні казали, що Карнеґі був добрим чоловіком, другі казали, що він був моральним чоловіком; знова треті і четверті казали, що чесний чоловік ніколи не може бути богатим, що Карнеґі був рабівником, бо брав гроші від бідних, а давав богачам. Він закладав бібліотеки, з яких користають лише богаті, а бідні не можуть, бо не мають часу. Бібліотеки отворені в день, коли бідний люд працює, а вечером, вже о 9-тій годині, коли робітник має трохи часу, бібліотеки вже замкнені. Впрочім, що в тих бібліотеках є читати: самі річи про богачів.

Коли репортер ґазети поспитав одного візника, що він думає про Карнеґія, сей, без обиняків відрізав йому: „Такі люди, як Карнеґі, Морґан, Ракефелер і инші не інтересують мене". Коли репортер поспитав його, як він задивляєть ся на жертволюбивість Карнеґія, сей робітник відповів: „Я знаю, що вони жертволюбиві, але памятайте, що як Ракефелер дає якунебудь жертву, то зараз цїна нафти підскакує вгору..."

Ще инші инакше висказували ся про Карнеґія і инших мілїонерів: „Чесний чоловік ніколи не може бути богатим; богатим може бути лише той, що краде; а хто краде, той вже не є чесним". — „Мілїони долярів в одного чоловіка, се кров з мілїонів робітників".

Мала вартість польських марок.

Про те, що Польща не стоїть так сьвіло з фінансами і своїми богатствами, як собі бажали би собі Поляки, сьвідчить найкрасше факт, що вартість польських гроший спадає з дня на день все низше і низше. Ще недавно ми доносили, що правительство Злучених Держав оцінило вимінну вартість польських марок після тарифи: 16 долярів за 100 польських марок. Нинї вже польські гроші спали так низько на вартости, що за 100 марок платять на нюйорській біржі щось трохи більше ніж 6 долярів. Біржа найкрасше знає, як котра держава стоїть фінансово й економічно. Не помагає Польщі і те, що вона загарбала тепер під себе богато українських, литовських і білоруських земель. А що буде тоді, як Польща стратить загарбані тепер землї і стане маленькою і бідною державою? Будьмо певні, що з нею тоді ніхто не стане числити ся.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Чому нема для всіх справедливости?

Українське Пресове Бюро у Відни пише:

Став ся такий факт: Поляки начали наступати на Литовців і загнали ся кілька миль глибоко на литовську область. Маленьке литовське війско не було всилї здержати напору перемагаючих польських сил і мусїло уступати. Тодї литовські представники зателеґрафували до Парижа, до антантських представників, і запротестували проти грабіжного походу польської армії на литовську землю. І антанта, тасама антанта, що замикає очи на кривди і насильства, яких допускають ся Поляки над українським народом, **вислала депешу до Варшави з приказом, що Поляки мусять зараз відійти на старі границї, бо колиб не хотїли сього зробити, антанта зараз виступить проти них і їх покарає.**

Чому антанта не стане також в нашій обороні? Як довго ще Поляки будуть грабити і вбивати наших людий? Як довго будуть ще палити наші села і кидати в огонь наших дітий? — („Шлях").

Полякам страшнїйша вільна Україна ніж велика Росія.

Кореспондент варшавського „Пшеґльонду Вечорнеґо" повідомляє з Парижа, що перший польський мировий відпоручник, Роман Дмовскі, обстоює дальше при програмі великої Росії, бо він уважає її меньше небезпечною для Польщі ніж вільну Україну. — („Шлях").

Українсько-італійські торговельні взаємини.

„Дуже цікаво ствердити, що Італія показує дуже велике зацікавленє Україною і виразно змагає до того, щоби навязати з нею торговельні взаємини — пише паризький „Le Journal Industriel", з 10. липня 1919. — Бувший італійський консуль у Маріополі дав звіт торговельній палаті в Медіоляні, з якого виходить, що Італія в заміну за свої фабричні вироби могла би діставати українські сирі продукти. У звязи з сим утворено при медіолянській палатї комісію з девятьох представників італійських промислових кругів, щоби зорґанізувати імпортове й експортове товариство для України.

Плямистий тиф у східній Галичині.

Зальцведельський „Шлях" доносить за польськими ґазетами, що східна Галичина навіщена тепер таким страшним плямистим тифом, якого не було від початку війни. У львівських шпиталях лежить кілька тисяч людий, хорих на тиф. Причиною недуги є голод наслїдком польських і румунських реквізицій.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

К. Ш., Френч Віледж, Мо. — Липа називаєть ся по англїйськи linden (лінден).

І. М., Акрон, О. — Вашу допись Ви повинні вислати до „Америки", а не до „Свободи".

ВСЯЧИНА.

Найстарша французька часопись.

Найстаршою французькою часописию є „Gazette de France". Її перше число вийшло 289 лїт тому, 30. мая 1631 року, під редакцією д-ра Ренавдота, славного французького журналїста. Вона виходила з початку тижнево на чотирох сторінках. На першій сторінцї уміщувано сьвітові вісти, на другій редакційні статї, на третій оповіданя, а на четвертій краєві і місцеві вісти. Скоро по основаню сеї часописи др. Ренавдо одержав від французького правительства виключний монополь на друковане і продаване ґазет у Франції. По смерти д-ра Ренавдота часопись перейшла на власність його синів і виходить безперервно до нинїшного дня. Лише підчас великої французької революції в 1848 роцї наголовок ґазети було змінено на „Le Peuple Francais", але за короткий час старий наголовок привернено знова. Нинї та часопись є великим французьким дневником.

Школа 4.200 лїт тому.

Проф. Ленґдон, з університету в Оксфорд, Анґлїя, твердить, що найстарші книжки находять ся в Пенсильванійськім університетї, у Філядельфії. Ті книжки походять ще заперед 4.200 і вказують, що діти наших предків учили ся в школї тогосамого, що ми і наші дїти. Дїти старини учили ся аритметики, ґеоґрафії, історії і граматики, як дїти теперішности. Вже тоді була табличка додаваня, множеня, діленя і відніманя, і також тоді 3×1 було 3, а 5×7 було 35.